

تحلیل بر فرآیند جداگزینه محله‌ای و اثر آن بر جغرافیای جرایم در شهر کرج

ابوالفضل نان‌بده^۱، محمدحسین اسدی داودآبادی^{۲*}، علی روشنایی^۳

^۱ دانشجوی دکتری گروه جامعه‌شناسی، واحد آشتیان، دانشگاه آزاد اسلامی، آشتیان، ایران

^۲ گروه جامعه‌شناسی، واحد آشتیان، دانشگاه آزاد اسلامی، آشتیان، ایران. نویسنده مسئول ۰۵۳۲۰۳۵۲۵۹@iau.ac.ir

^۳ گروه جامعه‌شناسی، واحد آشتیان، دانشگاه آزاد اسلامی، آشتیان، ایران

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۳/۰۷/۰۹

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۳/۲۰

چکیده

جدایی‌گزینی شهری به تفکیک فضایی گروه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی یا فرهنگی در شهر اشاره دارد. این پدیده معمولاً بر اثر نابرابری درآمد، سیاست‌های زمین و مسکن و ترجیحات فرهنگی شکل می‌گیرد. نتیجه آن تمرکز فقر در برخی مناطق و کاهش انسجام اجتماعی است. جدایی‌گزینی باعث نابرابری در دسترسی به خدمات، فرصت‌های شغلی و کیفیت زندگی می‌شود. راهکارهایی چون مسکن فراگیر، کاربری مختلط و توسعه حمل‌ونقل عمومی می‌توانند آن را کاهش دهند. امروزه در شهر کرج به دلیل گسترش سکونت‌گاه‌های غیررسمی جدایی‌گزینی به بخشی از حیات شهری تبدیل شده و یک مسئله مهم برای مدیریت شهری محسوب می‌شود. هدف این تحقیق بررسی و تحلیل علل و تعیین راهکارهای مقابله با این پدیده می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه ساکنان شش محله گوهردشت، زیبادشت، دهکده، شهرک ۱۱۰، اهری و شهرک ناز در مناطق فردیس، مشکین دشت و کرج می‌باشد. این محله‌ها به دلیل تفاوت‌های چشمگیر در تراکم جمعیت، ویژگی‌های فضایی-اجتماعی، و نرخ وقوع جرایم به‌عنوان نمونه‌های موردی جهت بررسی فرآیند جداگزینه محله‌ای و تأثیر آن بر جغرافیای جرایم انتخاب شده‌اند.

کلیدواژه‌ها: جداگزینه محله‌ای، جغرافیای جرایم، شهر کرج.

مقدمه

جدایی‌گزینی‌های فضایی بر عوامل مؤثر که در سه عرصه نظم اقتصادی، نظم سیاسی و نظم زیست اجتماعی قرار دارند، تماماً می‌توانند به تمرکز فقر در محله‌ها و در مواردی خاص به گتوها و زاغه‌های مخروبه شهری بیانجامد. در شرایطی که جدایی‌گزینی‌های فضایی به سوی جدایی کامل اقشار و گروه‌های مختلف اجتماعی می‌باشد، محله‌های مورد نظر ما به زمینه‌هایی برای تعاملات و تماس‌های درون طبقاتی تبدیل خواهند شد، افزایش تماس‌های درون طبقاتی و کاهش تماس‌های بین طبقاتی منجر به کاهش نقش طبقات متوسط به مثابه گروه‌های مرجع در محله‌های فقیرنشین و در نتیجه تمرکز فقر و شکل‌گیری خرده فرهنگ‌ها جرم‌زا در محله‌های فقیرنشین خواهد شد. (عماد افروغ، ۱۳۷۷: ۲۸۴)

جدایی‌گزینی فضایی عبارت است از تمایل ارادی یا اجباری اقشار و گروه‌های مختلف اجتماعی به جدایی فیزیکی از یکدیگر در عرصه‌های مختلف زندگی. (عماد افروغ، ۱۳۷۷: ۲۴۲)

جدایی‌گزینی شهری موضوعی مهم در بسیاری از شهرهای جهان است و از مدت‌ها قبل بسیاری از محققان به این مبحث توجه داشته‌اند. جدایی‌گزینی محله‌ای، تمرکز فقر و پیدایش طبقات پایین را به طرز شدیدی در پی دارد. انواع مختلفی از جدایی‌گزینی از قبیل جدایی‌گزینی درآمدی و قومی - نژادی وجود دارد که وابسته به مکانیزم‌های موجود در درون یک شهر است به همین منظور جداگزینی محله‌ای به مناطق فقیر و مرفه در جرم تاثیر بسزایی دارد.

محله به عنوان مفهومی کالبدی-اجتماعی در تاریخ شهرهای ایران و جهان از ابعاد مختلف، حائز اهمیت و واجد کارایی‌های فراوان بوده است. با وجود این، حس اجتماع محلی به عنوان خاستگاه و در عین حال دستاورد بسیاری از نظریه‌ها و الگوهای مطرح در زمینه محلات، با مشکلات و تهدیدهای جدی ناشی از عوامل کالبدی و غیرکالبدی در جوامع معاصر مواجه است. جهت دیگر عبارت بود از «هویت محله به عنوان واحد نظام یافته مهم در زندگی شهری که در بردارنده دو بخش اساسی در ارتباط با حرکت و یگانگی اجتماعی است. نتایج اساسی «سویستر» در بررسی‌های تجربی از محله شهری عبارت است از واحدهایی که از لحاظ ترکیب جمعیتی خاص و منحصر به فرد و از نظر فضایی نیز دارای امتداد محدود است.» (mousavi: 1998)

جدا شدن هر محله بخشی از یک شهر، یا شهرستان و روستا است که ویژگی فیزیکی، نمادی، اجتماعی و شبکه‌ای خاص خود را داراست. «بلاکلند» در بررسی خود از به هم پیوستگی مستحکم شهری در قالب فضایی محله‌ای، ضمن تأکید بر آنچه که «کاستلز» در فعالیت‌های پژوهشی عمیق خود بدان پرداخته است و یا اهمیت پاره‌ای از مکاتب شهری در توصیف کارکردهای محله‌های شهری می‌نویسد: «کاستلز معتقد است برخی بر این نظرند که اجتماع نتیجه محله شهری است که خود حاصل فرایندی از محله آفرینی است. به علاوه او شبکه را تعیین کننده هویت مکانی در سطح محله می‌داند. همچنین دیدگاه مکتب شیکاگو در مطالعات شهری با استفاده از نظریه محیط‌شناسی اجتماعی تلاش داشته است تا الگوی شهرنشینی را مورد توضیح قرار دهد. از جمله این که ساکنین شهری در یک موقعیت اقتصادی و اجتماعی و پاره‌ای از ابعاد فضایی تلاش دارند تا با یکدیگر کنار بیایند. شهر، زمینه را برای محله به عنوان یک واحد فضایی فراهم می‌کند.» (Blockland/ ۲۰:۲۰۰۳)

افزایش قیمت زمین موجب افزایش فاصله طبقاتی و عمیق تر شدن افتراق فضایی شهر گردید و عملکردهای شهرداری کرج به ویژه در دهه‌های اخیر در فروش تراکم به منظور افزایش درآمد شهرداری به آهنگ افزایش قیمت زمین و در نتیجه جدایی و افتراق اجتماعی - فضایی را شدت بخشید. با این توصیف همراه با روند رو به افزایش مهاجرت، ساخت شهر در تمام سطوح تحت تأثیر قرار گرفته و نظم اکولوژی شهر همچنان با شدت بیشتر با بهم ریختگی ادامه می‌یابد، مهاجران شهری همچنان به محله‌های اطراف تهران جذب شده و این جدایی در تمام سطوح زندگی آنان تسری می‌یابد و باعث شکاف و جدایی عمیق تر می‌گردد و نهایتاً پیامدهای خاصی را به دنبال دارد.

از این رو توسعه سکونتگاه‌ها در پیرامون تهران، محل زندگی مهاجران روبه افزایشی شد که قادر به زندگی در شهر تهران نبوده و نیستند. همچنین مسکن افرادی شد که به علل اقتصادی، توانایی اسکان در تهران را نداشتند. این افتراق فضایی و اجتماعی میان شمال و جنوب تهران به عنوان ویژگی اصلی ساختار فضایی همچنان بعد از انقلاب اسلامی و جنگ نیز ادامه یافت به طوری که این افتراق فضایی - اجتماعی به روشنی در سطح شهر مشهود می‌باشد، با این ویژگی که الگوی جداسازی شمال - جنوب بازتاب لایه‌بندی‌های درآمدی جامعه‌ای است که در مناسبات به نحو تعریف می‌شود، پیوندهای جمعی محله‌های شهر که پول فزاینده‌ای بر طبق دسترسی افراد به صورت واحدهای کالبدی، اجتماعی نسبتاً منسجم می‌باشد به تدریج به فردرایی تبدیل شده است و این به روند جایگزینی عقلانیت اجتماعی اعضای جامعه به عقلانیت ابزاری شدت بخشیده است. این در حالی است که غالباً نهادهای مذهبی به بخش جنوبی شهر که فرهنگ و عادات اجتماعی پیشین را حفظ کرده اند و در آن محله‌های روستایی نشین با حفظ بسیاری از ویژگی‌های خود جذب شهر در حال گسترش شده اند.

چنین جریان طرد و حذف اجتماعی در عرصه‌های اقتصادی، سیاسی و فرهنگی که روی داده و می‌دهد نتیجه محدودیت در دسترسی به منابع و نظام تصمیم‌گیری است. روند حذف و قطب بندی اجتماعی در تهران به صورت شکاف میان شمال و جنوب تجلی فضایی یافته است که این امر به تمرکز ساخت و سازهای جدید شهری در روستاها و شهرک‌های موجود حومه شهر و نیز به ایجاد سکونتگاه‌های جدید منجر شده است. (عماد افروغ، ۱۳۷۷: ۲۸۴)

توجه به این نکته ضروری است که فرهنگ هر جامعه و نوع نگرش و طرز تلقی هر جامعه نسبت به زنان و مردان و نقش و وظیفه‌ای که از هر یک انتظار می‌رود در شکل‌گیری شخصیت و نحوه رفتار و عمل آنها تأثیر اجتناب‌ناپذیری دارد، که ممکن است تفاوت بین میزان و نوع جرایم ارتكابی توسط هر یک از دو جنس را سبب گردد. (گراهام، ۱۳۸۳: ۳۲۹) یکی از راهکارهای اصلی احداث شهرهای جدید در حوزه نفوذ این شهرها برای کاستن از جرم و بزهکاری ذکر شده بوده است. ایجاد شهرهای اقماری در اطراف شهرهای بزرگ از متداول‌ترین راه حل‌ها می‌باشد که شهرهای جدید ایران می‌باشند. هیچ پژوهشی تاکنون به این مسئله پاسخ نگفته بنابراین بیشتر روی نقد و بررسی کارهای دیگران بررسی می‌کنیم.

بدین ترتیب پژوهشگر می‌خواهد این نواقص را برطرف کند و در شش محله گوهردشت، زیبادشت، دهکده، شهرک ۱۱۰، اهری و شهرک ناز به عنوان محله‌های متفاوت از نظر تراکم و جغرافیای جرم انتخاب شود. در مطالعه‌ی مطالعه

فرآیند جداگزینه محله‌ای و اثر آن بر جغرافیای جرایم در محله‌های شهر کرج در سال ۱۳۹۸ صورت گرفته می‌شود، نتیجه گرفت بررسی این موضوع بنا دارد علاوه بر شناخت و فهم روش‌های اندازه‌گیری جدایی‌گزینی فضایی، با شناخت سطوح حاضر جدایی‌گزینی مسکونی پایگاه‌های مختلف اجتماعی - اقتصادی در شهر کرج گامی در جهت شناخت بیشتر این موضوع مهم بردارد. سوال پژوهش حاضر، آیا جداگزینه محله‌ای روی چه میزان از جرم اثر دارد؟ آیا میزان شدت جرم در چه مناطقی از شهر کرج وجود دارد؟ برای تامین جداگزینه فضاهای مورد نیاز شهر، جلوگیری از فرسودگی فضاهای شهری، حفاظت از میراث فرهنگی و انطباق فضاهای شهری با نیازهای امروزی برنامه ریزان شهری به دو گونه عمل می‌کنند:

الف) بهسازی و نوسازی بافت‌های قدیمی و ناکارآمد شهرها؛

ب) رشد و گسترش شهرها در نواحی همجوار و ایجاد شهرک‌ها و شهرهای جدید.

الف) بهسازی و نوسازی بافت‌های قدیمی و فرسوده شهری جدایی‌گزینی محله‌ای موضوعی مهم در بسیاری از شهرهای

جهان است و از مدت‌ها قبل بسیاری از محققان به این مبحث توجه داشته‌اند. جدایی‌گزینی محله‌ای، تمرکز فقر و پیدایش طبقات پایین را به طرز شدیدی در پی دارد. انواع مختلفی از جدایی‌گزینی از قبیل جدایی‌گزینی درآمدی و قومی - نژادی وجود دارد که وابسته به مکانیزم‌های موجود در درون یک شهر است به همین منظور جداگزینه محله‌ای به مناطق فقیر و مرفه در جرم تاثیر بسزایی دارد. (محمد صادقی، ۱۳۸۲: ۱۵) با توجه به مطالب ذکر شده مهمترین ضرورت‌های توجه به حوزه پیشگیری و مقابله با جرم را می‌توان چنین بیان کرد:

- افزایش ضریب امنیتی جامعه و به تبع آن افزایش میزان رضایت مردم از مسئولین
- جلوگیری از اتلاف هزینه‌های بیت المال در راه مقابله با جرایم
- ایجاد جامعه ای سالم که آمادگی پذیرش فعالیت‌های اجتماعی - فرهنگی را داشته باشد
- خنثی کردن تاثیرات منفی جرایم بر ابعاد اقتصادی، امنیتی، فرهنگی و...

تلاش این پژوهش معطوف به تاثیرات فیزیکی و غیرفیزیکی بر پیشگیری از جرایم است.

اهمیت پژوهش به دنبال نقد و طرح معضلات توسعه شهری جدید در سال‌های اخیر اهمیت نظری و کاربردی یافته است. توسعه محله‌ای به عنوان توسعه چشم‌انداز پایدار شهری بنیاد بسیاری از سیاست‌ها و روش‌های شهری در جهان قرار گرفته است. برای درک بهتر توسعه محله‌ای به عنوان شالوده واقعی توسعه شهری در دوران کنونی لازم است به آن دسته از نظریات جامعه‌شناسی رجوع کرد که تلاش دارند با ادغام دیدگاه‌های کلان و خرد بستر لازم را در جهت دستیابی به شیوه‌های علمی و عملی موثر فراهم کنند. ماهیت و شکل فضا و مکان خود از موضوعات مهم در شناخت از محله است.

اهمیت پژوهش حاضر مربوط به شهرداری، سازمان بازسازی منازل فرسوده، قوه قضائیه، دادگستری، شورای حل و اختلاف، نیروی انتظامی، سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی قانون اصلاح و تربیت، وزارت فرهنگ و

ارشاد اسلامی، صدا و سیما، سایر سیاستگذاران در این عرصه خواهد داد تا زمینه‌ی بازنگری و اصلاح در برنامه‌ریزی‌های در حال اجرا و آتی را برای این قشر از جامعه داشته باشد و از آن بهره بگیرند و با کسب شناخت و اطلاعات لازم، برنامه‌ریزی مناسبی برای رسیدن به اهداف فرهنگی و متعالی کشور صورت پذیرد.

هدف این تحقیق تحلیل ارتباط و اثرات جدایی‌گزینی اکولوژیک بر بروز آسیب‌های اجتماعی می‌باشد و فرضیه اصلی نیز عبارت است از اینکه: به‌نظر می‌رسد بین جدایی‌گزینی اکولوژیک و گرایش به جرم و شدت و تنوع جرم رابطه معناداری وجود دارد. در همین راستا چندین فرضیه فرعی تدوین شده است:

فرضیه فرعی

- ۱- به‌نظر می‌رسد احساس نابرابری اجتماعی - اقتصادی بر شدت و تنوع جرم تاثیر دارد. ۲- به‌نظر می‌رسد احساس محرومیت اجتماعی بر شدت و تنوع جرم تاثیر دارد.
- ۳- به‌نظر می‌رسد برچسب بزهکاری بر شدت و تنوع جرم تاثیر دارد.
- ۴- به‌نظر می‌رسد تغییر محله زندگی بر شدت و تنوع جرم تاثیر دارد.
- ۵- به‌نظر می‌رسد میزان فعالیت سیاسی بر شدت و تنوع جرم تاثیر دارد.
- ۶- به‌نظر می‌رسد تحرک اجتماعی بر شدت و تنوع جرم تاثیر دارد.

مبانی نظری

الف) پیشینه خارجی

بیل هیلر و ازلم سهباز در سال ۲۰۱۷ در اثر خود الگوهای جرایم سرقت و دزدی را در شبکه خیابان‌های شهر لندن مورد بررسی قرار دادند. این‌ها با استفاده از نظریه فضای قابل دفاع نیومن جرایم را با پارامترهای فضای عمومی در مقابل فضای خصوصی، استفاده‌کنندگان مختلف، راه‌های فرار و تراکم در خیابان‌ها تحلیل کردند و به این نتیجه رسیدند که در مناطق مسکونی، خانه‌هایی که رو به خیابان و در گوشه‌هایی که از هر دو طرف دید دارند قرار گرفته‌اند، دزدی و سرقت کم اتفاق می‌افتد، خانه و مغازه‌هایی که از لحاظ دسترسی و راه‌های فرار دارای موقعیت خوبی هستند بیشتر در معرض سرقت قرار می‌گیرند. در فضاهای خصوصی نسبت به فضاهای عمومی سرقت کمتر اتفاق می‌افتد زیرا استفاده‌کنندگان از این فضاها مشخص و شناخته شده است.

نقد و نظر: بر اساس سند بالا، خانه‌ها و مغازه‌هایی که در دید مستقیم می‌باشند نسبت به خانه و مغازه‌هایی است که در کوچه‌ها و فضاهایی که تردد کمتر است جرم اتفاق می‌افتد کمتر است.

گرین در سال ۲۰۱۴ در پژوهشی با موضوع جرم (سرقت) در شهرهای کوچک بر روی ۵۰ نفر از سارقین انجام داده اند، از پرسشنامه محقق ساخته جهت گردآوری اطلاعات مورد نیاز استفاده شده است. یافته‌ها و نتایج خود بیان نموده است که جرم سرقت محیط جغرافیایی و عوامل اجتماعی ارتباط دارد که ارتکاب جرم سرقت را آسان‌تر می‌کند مانند نقاط کور و شهرک‌ها حاشیه‌ای شهرها و حضور کمرنگ پلیس را از عوامل مهم ارتکاب جرم معرفی کرده‌اند.

نقد و نظر: بر اساس سند بالا، نبود و یا کم‌رنگ بودن اداره نیروی انتظامی در شهرهای کوچک و یا دور افتاده در این مرز و بوم توانسته است جرم این مناطق را برای شهروندان ایجاد و سخت کند. جرج تی لاردیس در سال ۲۰۱۳ پژوهشی با عنوان عوامل اثرگذار ارتکاب جرم را در حوزه پانزده کشور اتحادیه اروپا بررسی کرده‌اند. نتایج حاکی از این است که تورم، بیکاری و جمعیت شهری موجب افزایش نرخ ارتکاب جرم و رشد اقتصادی و آموزش، موجب کاهش نرخ ارتکاب جرم شده است.

نقد و نظر: بر اساس سند بالا، جرم می‌تواند رابطه نزدیکی با تحصیلات افراد داشته باشند و یا این طور بیان کرد، افرادی که تحصیلات دارند گرایش کمتری به جرم و جنایت داشته‌اند.

ب) پژوهش داخلی

طاها عشایری در سال ۱۳۹۶ پژوهشی با عنوان عوامل مؤثر بر ترس زنان از جرم در فضای شهری است. سوال اساسی این پژوهش مطرح می‌شود آیا بین ویژگی‌های فردی - اجتماعی ساکنان بافت و فرسودگی کالبدی بافت محلات با افزایش میزان آسیب‌های اجتماعی در این محلات رابطه وجود دارد؟ هدف از این پژوهش ترس از جرم در مطالعات اجتماعی، مفهومی نوپا بوده و رویکردهای پدید آمده است. پژوهش انجام شده نشان داده‌اند که زنان در مقایسه با مردان، ترس از جرم را بیشتر تجربه می‌کنند. این پژوهش عوامل مؤثر بر ترس از جرم زنان را در مشکین شهر بررسی کرده است. روش پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه اجرا پیمایشی است.

جامعه پژوهش را زنان ۱۱ تا ۹۵ ساله ساکن مشکین شهر تشکیل داده‌اند که برابر با ۵۲۲۲ نفر هست و حجم نمونه با استفاده فرمول کوکران ۳۷۳ نفر تعیین و با شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شده‌اند.

داده‌ها با ابزار پرسشنامه انجام شدند. و از آزمون‌های همبستگی اسپیرمن و رگرسیون چندگانه تحلیل شدند. یافته‌ها و نتایج پژوهش نشان داد میزان ترس از جرم زنان در سطح نسبتاً بالایی قرار دارد و تاثیر بسزایی دارد.

نقد و نظر: بر اساس سند بالا، متغیرهایی با عنوان احساس بی‌قدرتی، طرد اجتماعی، ضعف پیوند اجتماعی، توانایی دفاع از خود زوال احساس امنیت اجتماعی، تجربه بزه‌دیدگی، فروپاشی اخلاقی جامعه، بی‌نراکتی اجتماعی و اعتماد اجتماعی بر ترس از زنان از جرم تأثیرگذار است.

محمدعلی فیروزی در سال ۱۳۹۶ پژوهشی با عنوان واکاوی آسیب‌های اجتماعی (بزهکاری و جرم) در محلات فرسوده شهری (نمونه موردی در منطقه سه شهر ساری) است. هدف اصلی پژوهش، بررسی و شناسایی مسائل و آسیب‌های اجتماعی موجود در محلات فرسوده می‌باشد. روش این پژوهش، از لحاظ هدف، کاربردی- توسعه‌ای و از لحاظ نوع، توصیفی- تحلیلی و پیمایشی می‌باشد. محلات فرسوده منطقه سه شهر ساری به عنوان منطقه مورد مطالعه این تحقیق انتخاب شده است، در این پژوهش، حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۳۲۰ نفر به دست آمده در قالب آماره‌های ضریب Spss, Excel که با روش نمونه‌گیری تصادفی سیستماتیک انتخاب شدند. داده‌ها با بهره‌گیری از نرم افزار همبستگی پیرسون، فی - کرامر و آزمون خی دو مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که ۳، بالاتر از حد متوسط قرار دارد. آزمون کای اسکوئر در سطح معنی‌دار گویه‌های آسیب‌های اجتماعی در منطقه با میانگین ۱۲ درصد وضعیت نامساعد آسیب‌های اجتماعی در محلات فرسوده منطقه را تایید می‌کند. ساماندهی این فضا و هدایت آن به سوی یک نظم فضایی منطبق با الزامات جغرافیایی شهر، می‌تواند به عنوان یک راهکار پایه‌ای اثرات تعیین‌کننده‌ای بر کاهش رفتار ناهنجار و تعدیل آسیب‌های اجتماعی در شهرها برجای گذارد.

نقدونظر: بر اساس سندبالا، این پژوهش فرضیاتش مطرح نشده و اگر مطرح می‌شد نقدونظر بهتر صورت می‌گرفت. یک راهکار پایه‌ای اثرات تعیین‌کننده‌ای بر کاهش رفتار ناهنجار و تعدیل آسیب‌های اجتماعی در شهرها برجای گذارد. امین اکبری؛ امیر ملکی؛ محمدجواد زاهدی؛ شاه‌بختی رستمی در سال ۱۳۹۵ پژوهشی با عنوان تحلیل فضایی- جامعه‌شناختی جرم سرقت از منزل در شهر کرمانشاه پرداخته است. امروزه همراه با موج وسیع تغییرات اجتماعی و شکل‌گیری شرایط آنومیک، ناگزیر به همزیستی با پدیده‌ای به نام جرم هستند که امنیت اجتماعی شهروندان را تهدید می‌کند با رویکردی میان‌رشته‌ای به بررسی جرم سرقت از منزل و نقش نابرابری بر آن و تحلیل فضایی- جامعه‌شناختی آن در شهر کرمانشاه پرداخته می‌شود. این پژوهش، به روش تحلیل همبستگی و روش تحلیل آمار فضایی انجام گرفته است. داده‌های تحقیق، برگرفته از آماره‌های موجود در مرکز تحقیقات ناجا و استانداری کرمانشاه هستند. برای سنجش سطح توسعه‌یافتگی و سطح برخورداری محله‌ها،

روش تاکسونومی عددی و موریس به کار رفته است. مطابق یافته‌ها، سطح برخورداری محله‌ها توزیع یکسانی ندارد و به پنج سطح نابرابر تقسیم می‌شود. نتیجه آزمون خوشه‌بندی نشان می‌دهد توزیع سرقت، از الگوی متمرکز تبعیت می‌کند و در شهر، کانون‌های جرم‌خیز شکل گرفته است. همبستگی بین نابرابری و سرقت از منزل نیز از نظر آماری معنادار نیست.

نقد و نظر: بر اساس سند بالا، در محله‌های کرمانشاه نرخ جرم شرایط یکسانی ندارند؛ به طوری که در برخی از محله‌ها، کانون جرم شکل گرفته است؛ در حالی که بقیه محله‌ها با نگاه جغرافیای جرم، محدوده‌های پاک هستند.

روش شناسی

در پژوهش حاضر، نوع تحقیق و روش اجرای آن با توجه به اهداف و ماهیت تحقیق و امکانات اجرایی، پیمایشی می‌باشد. برای اندازه‌گیری روایی پرسشنامه پس از مشاوره با اساتید راهنما و مشاور به تعدادی از متخصصان روش تحقیق و روش‌های آماری مراجعه و با ارائه فرضیه‌های تحقیق و پرسشنامه به صاحب‌نظران در خصوص محتوای پرسشنامه و موفقیت سنجش و اندازه‌گیری آن اخذ گردید، پس از اخذ نظرات اساتید، برخی از سوالات حذف و برخی گزینه‌ها اضافه یا اصلاح شد و بدین ترتیب از حصول روایی سازه اطمینان حاصل شد.

پرسشنامه بر روی افراد نمونه دیگر، نتایج مشابهی به دست آمد و در واقع پایایی پرسشنامه کاهش می‌یابد. اگر تغییرپذیری بین افراد تقریباً نزدیک به هم باشد، فرمول معیار آلفا به صورت زیر پیشنهاد می‌شود:

واحد آماری در این تحقیق فرد می‌باشد. جامعه‌ی آماری پژوهش حاضر کلیه ساکنان مناطق فردیس، مشکین دشت و شهر کرج هستند که تعداد آنها در سالنامه آماری ۱۳۹۵ برابر با ۵۶۲۴۵۸۱ نفر اعلام شده است و مجرمین زندان‌های شهر کرج ساکن در این مناطق هستند که تعداد آنها برابر با ۴۵۰۰ نفر می‌باشد. در این پژوهش به منظور تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران برای جامعه نامحدود استفاده شده است. تعداد ۸۶ نفر به عنوان نمونه این پژوهش معین گردید که تعداد ۹۰ پرسشنامه توزیع شد و ۸۶ پرسشنامه برگشت، پس از گردآوری داده‌ها با استفاده از پرسشنامه علاوه بر توصیف جامعه، بر اساس مدل پژوهش و فرضیه‌های مربوطه آزمون‌های آماری مناسب انتخاب و انجام می‌گردد و یافته‌ها در قالب استفاده می‌شود. همچنین برای تجزیه و تحلیل SPSS جداولی تهیه و تدوین گردیده است. در این راستا از نرم افزار اطلاعات و داده‌ها از آماره‌های توصیفی (میان، میانگین و مد) و استنباطی (رگرسیون و ...) استفاده می‌شود.

یافته‌های تحقیق

تحلیل توصیفی نتایج

توزیع پاسخگویان را بر حسب وضعیت جنسیت آن‌ها نشان می‌دهد، با توجه به نتایج به دست آمده ۴/۷ درصد پاسخگویان زن و ۹۶/۳ درصد آنان مرد هستند.

توزیع پاسخگویان را بر حسب وضعیت تاهل آنها نشان می‌دهد، با توجه به نتایج به دست آمده ۳۶٪ درصد پاسخگویان مجرد و ۶۲/۸ درصد آنان متأهل هستند.

توزیع پاسخگویان را بر حسب وضعیت بومی و غیر بومی بودن آنها نشان می‌دهد، با توجه به نتایج به دست آمده ۶۰/۵ درصد پاسخگویان بومی و ۳۸/۴ درصد آنان غیر بومی هستند.

توزیع پاسخگویان را بر حسب تحصیلات آنها نشان می‌دهد، برای نمایش بهتر تحصیلات پاسخگویان، فراوانی آن در پنج دسته ارائه شده است؛ با توجه به نتایج به دست آمده بیشترین افراد (۴۳/۰ درصد) دیپلم دارند و کمترین افراد (۷/۰ درصد) تحصیلات کارشناسی ارشد دارند.

توزیع پاسخگویان را بر حسب شغل آنها نشان می‌دهد، برای نمایش بهتر شغل پاسخگویان، فراوانی آن در پنج دسته ارائه شده است؛ با توجه به نتایج به دست آمده بیشترین افراد (۶۹/۸ درصد) شاغلند و کمترین افراد (۱/۲ درصد) بیکار جویای کار.

توزیع پاسخگویان را بر حسب نحوه تملک واحد مسکونی آنها نشان می‌دهد، برای نمایش بهتر نحوه تملک واحد مسکونی پاسخگویان، فراوانی آن در پنج دسته ارائه شده است؛ با توجه به نتایج به دست آمده بیشترین افراد (۴۴/۷ درصد) مستاجرند و کمترین افراد (۵/۹ درصد) در کنار خانواده همسر زندگی می‌کنند.

تحلیل‌های آماری-استنباطی نتایج

آزمون فرضیات فرضیه اصلی: بین جدایی‌گزینی اکولوژیک و گرایش به جرم و شدت و تنوع جرم رابطه معناداری وجود دارد.

H۰ بین گرایش به جرم و شدت و تنوع جرم رابطه معناداری وجود ندارد.

H۱ بین گرایش به جرم و شدت و تنوع جرم رابطه معناداری وجود دارد.

بین گرایش به جرم و شدت و تنوع جرم

آماره	گرایش به جرم	N
	تعداد	
R پیرسون	۰.۰۰۰	۱۱۱
Sig	۰.۰۰۰	۱۱۱

نشان می‌دهد که با توجه به مقدار همبستگی پیرسون (۰/۵۴-) رابطه بین دو متغیر مستقیم و درحد متوسط است یعنی با افزایش یا کاهش گرایش به جرم، شدت و تنوع جرم نیز افزایش می‌یابد. به علاوه با توجه به سطح معناداری (sig=۰/۰۰۳) می‌توان گفت که رابطه بین دو متغیر در سطح کمتر از ۰/۰۰۵ درصد معنادار است یعنی با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که فرض H۱

مبنی بر وجود رابطه معنادار بین دو متغیر تایید و فرض H_0 رد می‌شود.

فرضیه اول فرعی: احساس نابرابری اجتماعی - اقتصادی بر شدت و تنوع جرم تاثیر دارد.

H_0 احساس نابرابری اجتماعی - اقتصادی بر شدت و تنوع جرم تاثیر ندارد.

H_1 احساس نابرابری اجتماعی - اقتصادی بر شدت و تنوع جرم تاثیر دارد.

رگرسیون خطی: احساس نابرابری اجتماعی - اقتصادی و شدت و تنوع جرم

متغیرها	Beta	t	Sig	R= ۰/۶۲
				$R^2=$.۳۸۴
				$R \text{ adj}= ۷۱۲.۰$
احساس نابرابری اجتماعی - اقتصادی				$F=$.۰۰۰
				$Sig=$.۰۰۰

مدل رگرسیونی رابطه متغیر مستقل بر متغیر وابسته را نشان می‌دهد. همان‌طور که معادله رگرسیونی تک متغیره نشان می‌دهد. متغیر احساس نابرابری اجتماعی - اقتصادی در معادله اثر مستقیم بر شدت و تنوع جرم دارد. تاثیر احساس نابرابری اجتماعی - اقتصادی از نظر پاسخگویان با بتای معادل ۶۲.۰ نشان می‌دهد که متغیر احساس نابرابری اجتماعی - اقتصادی بر شدت و تنوع جرم تاثیر مستقیم و نسبتاً قوی دارد یعنی با افزایش احساس نابرابری اجتماعی - اقتصادی، شدت و تنوع جرم نیز افزایش می‌یابد. ضریب همبستگی چندگانه نیز برابر ۶۹۶.۰ بیانگر رابطه همبستگی نسبتاً قوی بین متغیرهای مستقل با وابسته است. ضریب نهایی رگرسیون چند متغیره (ضریب تعیین) ۶۹۶.۰ است که مجذور آن یعنی ضریب تعیین تصحیح شده^۱ به میزان ۷۱۲.۰ نشان دهنده درصد تغییرات تبیین شده توسط متغیرهای وارد شده در معادله است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که درصد واقعی اصلاح شده و خالص میزان تبیین تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل ۷۱۲.۰ است یعنی ۷۱ درصد از واریانس متغیر وابسته (شدت و تنوع جرم) توسط متغیر مستقل (احساس نابرابری اجتماعی - اقتصادی) تبیین می‌شود.

فرضیه دوم فرعی: احساس محرومیت اجتماعی بر شدت و تنوع جرم تاثیر دارد.

H_0 احساس محرومیت اجتماعی بر شدت و تنوع جرم تاثیر ندارد.

H_1 احساس محرومیت اجتماعی بر شدت و تنوع جرم تاثیر دارد.

رگرسیون خطی: احساس محرومیت اجتماعی و شدت و تنوع جرم

متغیرها	Beta	t	Sig	R= ۰/۵۷

$R^2 = .521$	
$R_{adj} = .521$	
$F = 11.14$	محرومیت اجتماعی
$Sig = .000$	

مدل رگرسیونی رابطه متغیر مستقل بر متغیر وابسته را نشان می‌دهد. همان‌طور که معادله رگرسیونی تک متغیره نشان می‌دهد. متغیر احساس محرومیت اجتماعی در معادله اثر مستقیم بر شدت و تنوع جرم دارد. تأثیر احساس محرومیت اجتماعی از نظر پاسخ‌گویان با بتای معادل ۵۷.۰ نشان می‌دهد که متغیر احساس محرومیت اجتماعی بر شدت و تنوع جرم تأثیر مستقیم و در حد متوسط دارد یعنی با افزایش احساس نابرابری محرومیت اجتماعی، شدت و تنوع جرم نیز افزایش می‌یابد. ضریب همبستگی چندگانه نیز برابر ۵۳۲.۰ بیانگر رابطه همبستگی نسبتاً قوی بین متغیرهای مستقل با وابسته است. ضریب نهایی رگرسیون چند متغیره (ضریب تعیین) ۵۳۲.۰ است که مجذور آن یعنی ضریب تعیین تصحیح شده به میزان ۵۲۱.۰ نشان دهنده درصد تغییرات تبیین شده توسط متغیرهای وارد شده در معادله است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که درصد واقعی اصلاح شده و خالص میزان تبیین تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل ۵۲۱.۰ است یعنی ۵۲ درصد از واریانس متغیر وابسته (شدت و تنوع جرم) توسط متغیر مستقل (احساس محرومیت اجتماعی) تبیین می‌شود.

فرضیه سوم فرعی: برچسب‌زنی بزهکاری بر شدت و تنوع جرم تأثیر دارد.

H₀ برچسب بزهکاری بر شدت و تنوع جرم تاثیر ندارد.

H^۱ برچسب بزهکاری بر شدت و تنوع جرم تاثیر دارد.

رگرسیون خطی: برچسب بزهکاری و شدت و تنوع جرم

R= ۰/۷۲	<i>Sig</i>	<i>t</i>	<i>Beta</i>	متغیرها
				۱. Adjusted R-Square
R ² = ۰/۷۲۰	۰۰۰.۰	۱۱۱.۸		
R adj= ۷۸۵.۰	۰۰۳.۰	۰۷۰.۳	۷۲.۰	برچسب بزهکاری
F= ۱۱۱.۸				
Sig= ۰۰۳.۰				

مدل رگرسیونی رابطه متغیر مستقل بر متغیر وابسته را نشان می‌دهد. همان‌طور که معادله رگرسیونی تک متغیره نشان می‌دهد. متغیر

برچسب بزهکاری در معادله اثر مستقیم بر شدت و تنوع جرم دارد. تأثیر برچسب بزهکاری از نظر پاسخگویان با بتای معادل ۷۲.۰ نشان می‌دهد که متغیر برچسب بزهکاری بر شدت و تنوع جرم تأثیر مستقیم و در زیاد دارد یعنی با افزایش برچسب بزهکاری، شدت و تنوع جرم نیز افزایش می‌یابد. ضریب همبستگی چندگانه نیز برابر ۷۷۱.۰ بیانگر رابطه همبستگی نسبتاً قوی بین متغیرهای مستقل با وابسته است. ضریب نهایی رگرسیون چند متغیره (ضریب تعیین) ۷۷۱.۰ است که مجذور آن یعنی ضریب تعیین تصحیح شده به میزان ۷۸۵.۰ نشان دهنده درصد تغییرات تبیین شده توسط متغیرهای وارد شده در معادله است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که درصد واقعی اصلاح شده و خالص میزان تبیین تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل ۷۸۵.۰ است یعنی ۷۵ درصد از واریانس متغیر وابسته (شدت و تنوع جرم) توسط متغیر مستقل (برچسب بزهکاری) تبیین می‌شود.

فرضیه چهارم فرعی: تغییر محل زندگی بر شدت و تنوع جرم تأثیر دارد.

H^۰ تغییر محل زندگی و تنوع جرم تأثیر ندارد. H^۱

تغییر محل زندگی و تنوع جرم تأثیر دارد.

رگرسیون خطی: تغییر محل زندگی و شدت و تنوع جرم

متغیرها	Beta	t	Sig	R= ۰/۸۹
				R ² = ۰/۷۹
				R adj= ۸۹۱.۰
تغییر محل زندگی				F= ۰/۷۹
				Sig= ۰/۷۹

مدل رگرسیونی رابطه متغیر مستقل بر متغیر وابسته را نشان می‌دهد. همان‌طور که معادله رگرسیونی تک متغیره نشان می‌دهد. متغیر تغییر محل زندگی در معادله اثر مستقیم بر شدت و تنوع جرم دارد. تأثیر تغییر محل زندگی از نظر پاسخگویان با بتای معادل ۸۹.۰ نشان می‌دهد که متغیر تغییر محل زندگی بر شدت و تنوع جرم تأثیر مستقیم و زیاد یعنی با افزایش تغییر محل زندگی، شدت و تنوع جرم نیز افزایش می‌یابد. ضریب همبستگی چندگانه نیز برابر ۸۲۳.۰ بیانگر رابطه همبستگی نسبتاً قوی بین متغیرهای مستقل با وابسته است. ضریب نهایی رگرسیون چند متغیره (ضریب تعیین) ۸۲۳.۰ است که مجذور آن یعنی ضریب تعیین تصحیح شده به میزان ۸۹۱.۰ نشان دهنده درصد تغییرات تبیین شده توسط متغیرهای وارد شده در معادله است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که درصد واقعی اصلاح شده و خالص میزان تبیین تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل ۸۹۱.۰ است یعنی ۸۹ درصد از واریانس متغیر وابسته (شدت و تنوع جرم) توسط متغیر مستقل (تغییر محل زندگی) تبیین می‌شود.

فرضیه پنجم فرعی: مشکلات خانوادگی بر شدت و تنوع جرم تأثیر دارد.

H^۰ مشکلات خانوادگی و تنوع جرم تأثیر ندارد.

H^۱ مشکلات خانوادگی و تنوع جرم تأثیر دارد.

رگرسیون خطی: مشکلات خانوادگی و شدت و تنوع جرم

متغیرها	Beta	t	Sig	R= ۰/۶۳
				R ² = ۰/۴۰
مشکلات خانوادگی				R adj= ۷۷۷.۰
				F= ۰/۰۰۰
				Sig= ۰/۰۰۰

مدل رگرسیونی رابطه متغیر مستقل بر متغیر وابسته را نشان می‌دهد. همان‌طور که معادله رگرسیونی تک متغیره نشان می‌دهد. متغیر مشکلات خانوادگی در معادله اثر مستقیم بر شدت و تنوع جرم دارد. تأثیر مشکلات خانوادگی از نظر پاسخگویان بابتی معادل ۶۳.۰ نشان می‌دهد که متغیر مشکلات خانوادگی بر شدت و تنوع جرم تأثیر مستقیم و در حد متوسط دارد یعنی با افزایش مشکلات خانوادگی، شدت و تنوع جرم نیز افزایش می‌یابد. ضریب همبستگی چندگانه نیز برابر ۷۱۰.۰ بیانگر رابطه همبستگی نسبتاً قوی بین متغیرهای مستقل با وابسته است. ضریب نهایی رگرسیون چند متغیره (ضریب تعیین) ۷۱۰.۰ است که مجذور آن یعنی ضریب تعیین تصحیح شده به میزان ۷۷۷.۰ نشان دهنده درصد تغییرات تبیین شده در متغیرهای وارد شده در معادله است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که درصد واقعی اصلاح شده و خالص میزان تبیین تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل ۷۷۷.۰ است یعنی ۷۷ درصد از واریانس متغیر وابسته (شدت و تنوع جرم) توسط مستقل (مشکلات خانوادگی) تبیین می‌شود.

فرضیه ششم فرعی: استفاده از محصولات فرهنگی بر شدت و تنوع جرم تأثیر دارد.

H₀ استفاده از محصولات فرهنگی و تنوع جرم تأثیر ندارد.

H₁ استفاده از محصولات فرهنگی و تنوع جرم تأثیر دارد.

رگرسیون خطی: استفاده از محصولات فرهنگی و شدت و تنوع جرم

متغیرها	Beta	t	Sig	R= ۰/۶۴
				R ² = ۰/۴۱
استفاده از محصولات فرهنگی	-۶۴.۰			R adj= ۶۸۵.۰
				F= ۰/۰۰۰
				Sig= ۰/۰۰۰

مدل رگرسیونی رابطه متغیر مستقل بر متغیر وابسته را نشان می‌دهد. همان‌طور که معادله رگرسیونی تک متغیره نشان می‌دهد. متغیر استفاده از محصولات فرهنگی در معادله اثر مستقیم بر شدت و تنوع جرم دارد. تأثیر استفاده از محصولات فرهنگی از نظر پاسخگویان

با بتای معادل ۶۴.۰- نشان می‌دهد که متغیر استفاده از محصولات فرهنگی بر شدت و تنوع جرم تاثیر معکوس و در حد متوسط دارد یعنی با افزایش استفاده از محصولات فرهنگی، شدت و تنوع جرم کاهش می‌یابد. ضریب همبستگی چندگانه نیز برابر ۶۳۲.۰ بیانگر رابطه همبستگی نسبتاً قوی بین متغیرهای مستقل با وابسته است. ضریب نهایی رگرسیون چند متغیره (ضریب تعیین) ۶۳۲.۰ است که مجذور آن یعنی ضریب تعیین تصحیح شده به میزان ۶۸۵.۰ نشان‌دهنده درصد تغییرات تبیین شده توسط متغیرهای وارد شده در معادله است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که درصد واقعی‌اصلاح شده و خالص میزان تبیین تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل ۶۸۵.۰ است یعنی ۶۵ درصد از واریانس متغیر وابسته (شدت و تنوع جرم) توسط متغیر مستقل (استفاده از محصولات فرهنگی) تبیین می‌شود.

نتیجه‌گیری

آنچه در بررسی جغرافیای جرایم شهری کرج اهمیت دارد، رابطه فضا و محیط شهری با رفتارهای اجتماعی - از نوع منفی و ناهنجار - آن می‌باشد. در واقع این موضوع که طی چند دهه اخیر به مطالعات جغرافیای شهری افزوده شده است، چارچوب عملی برای تحلیل فضایی و مکانی جرم و مطالعه رابطه ناهنجاری با فضا و زمان در محدوده شهرها فراهم می‌نماید. در بررسی‌های جغرافیایی جرایم شهری به چهار عامل کلیدی قانون (۲)، مجرم (۳)، قربانی جرم (۴)، (شیء یا شخص) و مکان جرم (۵)، (محدوده خاص زمانی و مکانی که وقایع مجرمانه در آن اتفاق می‌افتد) بسیار تأکید می‌شود. در این تحقیق تأکید بر بعد چهارم است با این تفاوت که جابجایی محله‌ای چه تأثیر می‌تواند بر شدت و تنوع جرم داشته باشد.

در هر فضای شهری مفروض، مقدار معینی از خشونت وجود دارد، اما خشونت‌ها در سطح شهر به طور تصادفی توزیع نشده‌اند زیرا فضاهای بی دفاع و یا آلوده، محل اتفاق انواع و اقسام خشونت‌ها می‌باشند، در حالی که در محلی دیگر یا خشونتی رخ نمی‌دهد یا خشونت کمتری واقع می‌شود. فضاهای بی دفاع از جمله فضاهایی با ضریب آسیب‌پذیری بالا هستند که با توجه به ساختار فیزیکی به همراه تعریف اجتماعی، برای به فرجام رساندن عملی مغایر با فرم‌های تعریف شده اجتماعی نقشی بارز و نهایی دارند. بعضی از فضاهای شهری به دلیل ویژگی‌های کالبدی و اجتماعی خود، شرایطی را ایجاد می‌کنند که باعث ترغیب مجرمین و بزه‌کاران به انجام عمل بزه در این فضاها می‌شوند. هرچند امکان دارد در این فضاها به ندرت جرم اتفاق بیفتد ولی این فضاها، بی دفاع بودن را به مخاطبان خود القاء می‌کنند و موجب ترس و احساس ناامنی شهروندان در استفاده از این فضاها شود، در نتیجه به مرور زمان از میزان استفاده از این فضاها در شهرها کاسته می‌شود و خلوت شدن این فضاها باعث می‌شود تا شرایط برای اعمال بزهکاری مجرمان مهیاتر شود. این امر به خصوص در مناطق مرکزی و فرسوده شهرها به دلیل شرایط فیزیکی و اجتماعی حاکم بر آنها نمود بیشتری دارد.

محلات و مناطق مختلف شهر کرج از لحاظ بزهکاری با یکدیگر متفاوت بوده، بعضی از آنها جرم خیزتر از بقیه هستند بنابراین احتمال بزهکاری افرادی که در محله‌های پرجمعیت و فقیرنشین شهرها یا در آلونک‌ها و زاغه‌های حاشیه‌ای

شهرها با حداقل امکانات رفاهی زندگی می‌کنند، به مراتب بیش از افرادی است که در محلات کم جمعیت و مرفه شهرها سکونت دارند.

پیشنهادهای تحقیق

- با توجه به فرضیه‌های پژوهش، پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران محلی در راستای کاهش شدت و تنوع جرایم، بر کاهش احساس نابرابری اجتماعی-اقتصادی، ارتقای انسجام اجتماعی، بازطراحی کالبدی محلات با تمرکز بر فضاهای عمومی ایمن، و تسهیل تحرک اجتماعی متمرکز شوند. همچنین استفاده از محصولات فرهنگی و رسانه‌ای با محتوای پیشگیرانه از جرم می‌تواند نقش مؤثری ایفا کند.
- تدوین برنامه‌های اقتصادی به منظور از بین بردن شکاف طبقاتی به منظور به حداقل رساندن احساس محرومیت اقتصادی و اجتماعی در محلات حاشیه‌ای کرج.
- ایجاد فضاهای تعامل میان خانواده‌ها و ساکنین محلات باهم به منظور ایجاد احساس نزدیکی و در نتیجه شناخته شدن افراد در محله و کاهش جرایم در محلات حاشیه‌ای کرج.
- ایجاد فضاهای فرهنگی و توسعه آن‌ها در سطح محلات به صورت رایگان یا با حداقل هزینه برای اقشار مختلف جامعه به منظور تعامل و ایجاد ارتباط و کاهش فاصله اجتماعی.
- توجه به حاشیه نشینی و ایجاد امکانات برای این مناطق به منظور کاهش آسیب و فقر زدایی و ایجاد اشتغال در این محلات.

منابع

- افروغ، عماد (۱۳۷۷). فضا و نابرابری اجتماعی: ارائه الگویی برای جدایی‌گزینی فضایی و بسترهای جرم. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- افروغ، عماد (۱۳۷۳). هویت و فضای شهری. تهران: انتشارات سروش.
- ستوده، هدایت‌الله (۱۳۸۲). آسیب‌شناسی اجتماعی. تهران: انتشارات آوای نور.
- زیاری، کرامت‌الله (۱۳۸۱). برنامه‌ریزی شهری. تهران: انتشارات سمت.
- گراهام، جان (۱۳۸۳). جرم و جنسیت. ترجمه محمدعلی عبداللهی. تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
- محمدصادقی، حسین (۱۳۸۲). جرم‌شناسی پیشگیری. تهران: انتشارات میزان.
- ممتاز، فریده (۱۳۸۱). انحرافات اجتماعی. تهران: انتشارات شرکت سهامی انتشار.
- ساروخانی، باقر (۱۳۸۲). روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات

فرهنگی.

- دلاور، علی (۱۳۸۹). روش تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی. تهران: انتشارات ویرایش.
- ورسلی، پیتز (۱۳۷۴). جامعه‌شناسی مدرن. ترجمه حسن پویان. تهران: انتشارات خوارزمی.
- لیپیست، سیمور مارتین (۱۳۸۱). سیاست و جامعه. ترجمه محمدعلی عبداللهی. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.

- سعیدی رضوانی، محمد (۱۳۹۱). عدالت توزیعی در شهر. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- رستمی، فریده (۱۳۹۰). برنامه‌ریزی و عدالت فضایی. تهران: انتشارات علم.
- سلطانی، علی؛ نامداریان، حسین (۱۳۸۹). عدالت در شهر. تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.

- Environmental Criminology. (2008) -Brantingham, P. L., & Brantingham, P. J. Waveland Press.
- Felson, m. (1998). Crime and every bady life. Pine forge press.
- Galari, a. (2007). Patterns in crime. Cambridge university press.
- Healy, p. macmillan. (1997). Collaborative Planning: Shaping Places in Fragmented Societies.
- Mumford, L. (1954). The Neighborhood and the City. Routledge.
- Flanagan, W. (1993). Urban Sociology: Images and Structure. Allyn and Bacon.
- Blockland, T (2003). Urban Bonds: Social Relationships in an Inner City Neighborhood. Polity Press.
- Taylor, R. B. (1998) Crime and the Physical City. Oxford University Press
- Durkheim, E. (1989) The Division of Labor in Society. Free Press.
- Mousavi, M (1998) Urban Neighborhoods and Social Cohesion. Tehran University Press.
- Marvuse, P. (2009). Spatial Justice in the City . Routledg.

Assessment of social well being indices in Iran for Urban and Regional Planning

Abolfazl Nanbedeh, Department of Sociology, Ashtian Branch, Islamic Azad University, Ashtian, Iran

Mohammad Hossein Asadi Davoudabadi, Department of Sociology, Ashtian Branch, Islamic Azad University, Ashtian, Iran

Ali Roshanai, Department of Sociology, Ashtian Branch, Islamic Azad University, Ashtian, Iran

Abstract

Urban segregation refers to the spatial separation of various social, economic, or cultural groups within the city. This phenomenon typically arises from income inequality, land and housing policies, and cultural preferences. Its outcomes include the concentration of poverty in certain areas and a decline in social cohesion. Segregation leads to disparities in access to services, employment opportunities, and quality of life. Strategies such as inclusive housing, mixed-use zoning, and the development of public transportation can help mitigate it. In contemporary Karaj, due to the proliferation of informal settlements, segregation has become an integral part of urban life and a critical challenge for urban management. The objective of this study is to examine and analyze the causes of this phenomenon and to identify countermeasures. The statistical population of this research comprises all residents of six neighborhoods: Gohar Dasht, Ziba Dasht, Dehkadeh, Shahrak 110, Ahari, and Shahrak Naz, located in the Fardis, Meshkin Dasht, and Karaj districts. These neighborhoods were selected as case studies for investigating the neighborhood segregation process and its impact on the geography of crimes, owing to their marked differences in population density, spatial-social characteristics, and crime rates.

Keywords: Neighborhood segregation, Geography of crimes, Karaj.